

**Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksestä
laiksi Nuuksion kansallispuistosta**

Eduskunta on 7 päivänä syyskuuta 1993 lähettänyt ympäristövaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 111.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ympäristöministeri Sirpa Pietikäinen, vanhempi hallitussihteeri Hannu Karjalainen ja ylitarkastaja Jukka-Pekka Flander ympäristöministeriöstä, pääjohtaja Pentti Takala metsähallituksesta, ylitarkastaja Jorma Jantunen Uudenmaan lääninhallituksesta, ylimetsänhoitaja Risto Savolainen Metsäntutkimuslaitoksesta, kaupungin metsänhoitaja Eeva Kuuluvainen Helsingin kaupungista, yleiskaavapäällikkö Matti Saukkonen Espoon kaupungista, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja Päivi Varpasuo ja kaa-voitusjohtaja Antero Raivola Vihdin kunnasta, ympäristösihteeri Erkki Selin Kirkkonummen kunnasta, pääsihteeri Esko Joutsamo Suomen Luonnonsuojeluliitosta sekä kansallispuiston alueelle jäävien vuokratonttien haltijoiden edustajina Ilkka Ranta, Aimo Syrjänen, Kalevi Kondein ja Anneli Varmavuori.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Vihdin ja Kirkkonummen kuntien sekä Espoon kaupungin alueelle perustetaan Nuuksion kansallispuisto, joka on luonnonsuojelulain (71/23) mukainen erityinen suojelualue. Esityksellä toteutettaisiin ensisijaisesti valtioneuvoston vuonna 1989 tekemää periaatepäätöstä Nuuksion järviylänköalueen kehittämisestä ulkoilun ja luonnonsuojelun tarkoituksiin. Kansallispuistoon sisältyisi myös valtioneuvoston vuonna 1989 hyväksymään valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluva kohde. Nuuksion kansallispuiston omistaisi valtio. Sen pinta-ala olisi noin 1 560 hehtaaria. Kansallispuisto käsitäisi yhtenäisen ydinosaan ja sen ulkopuolella sijaitsevat valtion omistamat erillispalstat.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Kansallispuiston perustaminen. Valiokunta kannattaa Nuuksion kansallispuiston perustamista. Eteläisimmässä Suomessa luonnon monimuotoisuus sekä lajien ja erilaisten luonnontyyppien lukumäärä on kaikkein suurin. Asumatonta luontoa eteläisessä Suomessa on kuitenkin säilynyt vähemmän kuin muissa osissa maataamme ja jäljellä olevat luonnonalueet ovat joko pirstoutuneet tai niitä uhkaa pirstoutuminen. Nuuksion kansallispuisto olisi eteläisen Suomen ensimmäinen mannerpuisto. Sillä suojeltaisiin valtion omistamat osat niin sanotusta Nuuksion järviylängöstä, joka on Uudenmaan laajin, melko rakentamattomana säilynyt yhtenäinen salomaa.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen allekirjoitettiin valtion ja Helsingin kaupungin välinen maanvaihtosopimus, jolla valtio sai Nuuksion kansallispuistoa varten noin 60 hehtaarin lisämaa-alueen. Se yhdistää kolme valtiolla ennestään ollutta erillistä maapalstaa kansallispuiston ydinosaan. Lisäalue käsittää luonnoltaan arvokkaimpia osia Nuuksion Pitkäjärven pohjoispuolella olevasta Myllypuron rotkolaaksoista. Osa alueesta kuuluu myös valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan.

Perusteilla oleva Nuuksion kansallispuisto täydentyy merkittävästi, jos siihen liitetään nyt maanvaihdoilla valtiolle hankittu alue. Valiokunta kannattaa liitoksen tekemistä. Tästä syystä lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentissa mainittu kansallispuiston pinta-ala ehdotetaan muutettavaksi 1 620 hehtaariksi. Myös lakiehdotuksen liitteenä olevaa karttaa olisi tarkistettava liitoksen vuoksi.

Kansallispuiston laajentaminen. Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että Nuuksion kansallispuistoa laajennetaan vielä tulevaisuudessakin. Maan hankinnan helpottamiseksi olisi tarvit-

taessa käytettävä metsähallituksen vaihtomaiden ja budjettivarojen lisäksi myös kaikkea valtion hallussa olevaa kiinteää omaisuutta tai osakkeita. Lisäksi olisi selvítettävä, millä tavoin kunnat voisivat luovuttaa maitaan puiston laajentamiseksi.

Kun Nuuksion kansallispuisto on näin lähellä pääkaupunkiseutua, se poikkeaa luonteeltaan aiemmin Suomeen perustetuista puistoista. Aluetta myöhemmin laajennettaessa sen sisälle ja reunoille on jäämässä huomattava määrä sekä vakituista että loma-asutusta, elinkeinotoimintaa ja liikennettä. Myös puiston retkeilykäyttö tulee olemaan muihin kansallispuistoihin verrattuna poikkeuksellisen laajaa ja kuluttavaa. Valiokunnan mielestä Nuuksion puistosta tulee näin ollen luonnonsuojelupainotteisuuden sijasta retkeilypainotteinen kansallispuisto, joka olisi kuitenkin kyettävä toteuttamaan luonnonarvoja menettämättä. Näin tehtäessä joudutaan hakemaan toimiva rinnakkainelo alueella olevan tai siihen välittömästi liittyvän asutuksen, loma-asutuksen ja elinkeinotoiminnan kanssa.

Nuuksion kansallispuiston perustaminen kiistanalaisena ei ole tarkoituksenmukaista. Kiistanalaisuus saattaa johtaa siihen, että kansallispuiston laajentaminen ja ylipäänsä alueiden suojeleminen eteläisessä Suomessa vaikeutuu.

Vuokratontit. Perustettavan kansallispuiston alueelle on jäämässä parikymmentä yksityisille lomamökkitaroituksiin 1940- ja 1950-luvulla vuokrattua rantatonttia. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen ja lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn aikana metsähallitus on uusinnut useimpien tonttien vuokrasopimuksia siten, että ne päättyvät viimeistään vuonna 2010. Vuokrasopimukseen on kirjattu, ettei sopimuksia enää tämän jälkeen uusita. Kiellosta jatkaa vuokrasopimuksia on otettu säännös myös lakiesityksen liitteenä olevaan asetusluonnokseen. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan valtaosa mökeistä purettaisiin viimeistään vuokrasopimusten umpeuduttua. Osa jäljelle jäävistä mökeistä hankittaisiin valtiolle kansallispuiston tarpeisiin ja osa vuokrattaisiin luonnonharrastus- tai retkeilyjärjestöjen käyttöön.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rantatonttien vuokraajia ei ole kuultu lakiehdotusta valmisteltaessa. Vuokraajat pitävät vuokrasopimusten lopettamista viimeistään vuonna 2010 kohtuuttomana. Kysymys on heidän monikymmenvuotisesta työstään. Monet vuokralaiset ovat myös käyttäneet loma-asuntoihinsa huomattavia rahamääriä aivan viime vuosiin

asti. Vuokraajat ovatkin esittäneet kansallispuiston rajojen siirtämistä Ruuhilammen ja Kolmoislammien kohdalla siten, etteivät vuokratontit kuuluisi kansallispuiston alueeseen. Näin on menetelty vastaavassa asemassa olevien Kurjollan rantatonttien kohdalla.

Asiaa huolellisesti pohdittuaan valiokunta on päättänyt ratkaisuun, jonka mukaan ei ole perusteltua rajata lomamökkitarontteja puiston alueesta. Koska kansallispuistoa on tarkoitus laajentaa myöhemmin, saattaisi rajauksen seurauksena puiston keskelle jäädä useita pieniä erillisiä puistoon kuulumattomia alueita, mikä ei olisi suotavaa. Toisaalta rajaamisratkaisu saattaisi sekin osaltaan vaikeuttaa tulevia kansallispuiston laajennushankkeita. Se ei myöskään takaisi vuokralaisille vuokrasopimusten jatkamista vuoden 2010 jälkeen.

Valiokunta katsoo, että olemassa olevia vuokrasopimuksia on voitava jatkaa pitemmälle kuin vuoteen 2010. Kansalaisten on voitava luottaa julkiseen valtaan sopimuskumppanina. Lisäksi on kansallispuiston etu, että lomamökeissä asuvat valvovat aluetta sammuttamalla esimerkiksi tulipalon alkuja tai ilmoittamalla niistä.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta edellyttää Nuuksion kansallispuistoa koskevaa lakiehdotusta hyväksyessään, että lain nojalla annettava asetusta valmisteltaessa siihen ei oteta kieltoa jatkaa olemassa olevia vuokrasopimuksia. Edelleen valiokunta edellyttää, että kuluvana syksynä jatkettavat vuokrasopimukset, joiden mukaan vuokra-aika päättyy lopullisesti vuonna 2010, on nykyisten vuokralaisten tai heidän perheidensä niin halutessa uusittava.

Lain täytäntöönpanoa koskeva aset. Lakiehdotuksen liitteenä olevan asetusluonnoksen johdosta valiokunta kiinnittää vielä huomiota kahteen seikkaan. Asetusluonnoksen mukaan kansallispuistossa sallittuihin toimiin ei sisälly, toisin kuin esimerkiksi Kolin kansallispuistossa, mahdollisuutta metsän tutkimiseen. Valiokunta katsoo, että metsäntutkimustoiminnan on oltava mahdollista myös Nuuksion kansallispuistossa. Tästä syystä myös kansallispuiston hallinta olisi selvítettävä vertailevien tutkimusten jälkeen.

Kuten edellä on todettu kansallispuisto tulee olemaan paitsi luonnonsuojelualue myös merkittävissä virkistys- ja retkeilykäytössä. Se tulee muodostamaan kokonaisuuden pääkaupunkiseudun kuntien ja seurakuntien Nuuksion alueella omistamien alueiden kanssa. Tavalliselle luonnossa liikkujalle on tärkeää, että polkuver-

kosto ja opastusjärjestelmä on yhtenäinen näillä alueilla. Luonnon monimuotoisuuden kannalta on tärkeää, että alueet yhdessä turvaavat mahdollisimman monenlaisien luontotyyppien säilymisen. Asetusluonnoksessa edellytettyä Nuksion kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa olisikin huomioitava alue laajempänä kokonaisuutena. Hoito- ja käyttösuun-

nitelman mukaisia varoja tulisi käyttää yhteistyössä kuntien kanssa olemassa olevien retkeily- ja opastusjärjestelmien tukemiseen.

Ympäristövaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

Nuksion kansallispuistosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Kansallispuiston sijainti ja rajat

Nuksion kansallispuiston pinta-ala on noin

1 620 hehtaaria ja sen rajat on merkitty punaisella katkoviivalla tämän lain liitteenä olevaan karttaan.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

3—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Edelleen valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi toivomukset,

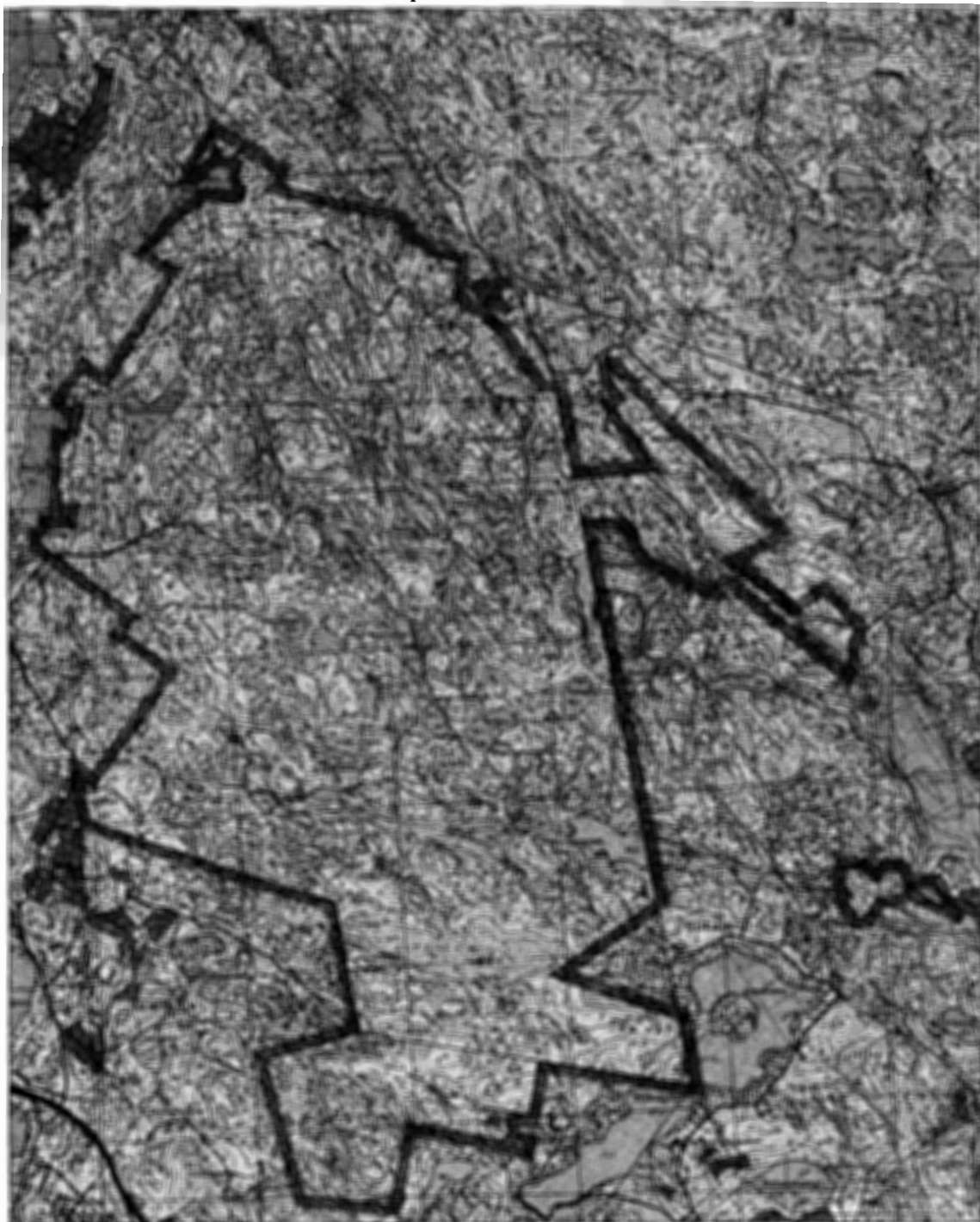
että hallitus huolehtii Nuksion kansallispuistolain nojalla annettavan asetuksen valmistelusta niin, ettei siinä kielletä jatkamasta kansallispuiston alueelle jäävien tonttien vuokrasopimuksia, ja

että hallitus huolehtii sellaisten vuokrasopimusten, joiden mukaan tontin vuokra-aika päättyy viimeistään vuonna 2010, uusimisesta nykyisten vuokralaisten tai heidän perheidensä niin halutessa.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Seppänen, varapuheenjohtaja Vanhanen, jäsenet Hautala,

Ihamäki, Karhunen, Kautto (osittain), Korkea-oja, Myller, Rask, J. Roos, Takala, Virrankoski ja Vuorensola.

LIITE NUUKSION KANSALLISPUISTO

Espoo, Kirkkonummi, Vihuri 2001 07.08.08.01